Hoe Jaap van Dissel onwelgevallige feiten verhult

Posted on 6 november 2021 by Paul Hekkens

Bij de Update coronavirus in de Tweede Kamer vraagt Pieter Omtzigt: 'Hoe komt het dat België ongeveer zit op 40 procent mensen op de ic die gevaccineerd zijn, terwijl wij ongeveer op 20 procent zitten? Hebt u hier een verklaring voor?'

Het antwoord van ziekenhuisdirecteur Ernst Kuipers luidt, dat als iedere Nederlander gevaccineerd was, dat dan het percentage 100 procent zou zijn geweest. Daarmee suggereert Kuipers dat het hogere percentage gevaccineerden, en dus een lagere percentage ongevaccineerden wijst op een hogere vaccinatiegraad in Nederland dan in België. Dat is echter niet het geval.

Kijken we naar de vaccinatiegraad van de totale bevolking dan noemt Jaap van Dissel een percentage voor Nederland van 70 procent. In België is echter meer dan 74 procent volledig gevaccineerd. De vaccinatiegraad in België ligt dus hoger en niet lager. Kuiper kan het verschil tussen Nederland en België dus niet verklaren. Maar is er wel een verschil?

Ontbrekende details

Van Dissel komt tijdens zijn spreekbeurt weer met andere cijfers dan Kuipers. Dat wil zeggen, percentages geeft Van Dissel niet. Op zijn sheets zijn slechts een tweetal taartdiagrammen te zien, de een voor ziekenhuisopnames, de andere voor ic's. De cijfers moeten de Kamerleden er maar zelf bij bedenken. Ook wordt er weinig context gegeven waar die taartdiagrammen op gebaseerd zijn. Dit terwijl Van Dissel meestal bepaald wel scheutig is met details, vaak dermate scheutig dat je als toehoorders door de bomen het bos niet meer ziet.

Naar de verhouding gevaccineerden en ongevaccineerde covidpatiënten in het ziekenhuis en op de ic was vooraf aan de update door Kamerleden nog expliciet gevraagd. Daarom verbaast het des te meer dat Van Dissel juist op dit punt zo slordig geïnformeerd is.

Vlak onder die taartdiagrammen zonder cijfers staat wel een tabel met juist zeer

hoge percentages voor vaccineffectiviteit voor ziekenhuis- en ic-opname. Ik denk dan: is dat soms om de aandacht van die taartdiagrammen af te leiden? Vraag is ook of die hoge percentages wel kloppen. Eerder heb ik al geconstateerd dat ook die vaccinatie-effectiviteit in België toch een stuk lager wordt ingeschat dan in Nederland. Vanwaar dan weer dié verschillen?

Altijd weer die Omtzigt

Het is wederom Omtzigt die opmerkt, dat de taartdiagrammen niet kloppen met de gegevens van Kuipers. Tegen Van Dissel zegt hij: 'De heer Kuipers zei net dat de verhouding bij ziekenhuisbedden 80-20 was, en ik zie hier 60-40 staan.' Dat zou betekenen dat er helemaal geen verschillen tussen Nederland en België zijn. Zoals ik de taartdiagrammen lees is geen 40 maar zelfs 45 procent van ziekenhuisopnames vanwege covid volledig gevaccineerd, en dus geen 60 maar 55 procent volledig ongevaccineerd.

Omtzigt wil nu wel eens de precieze gegevens op tafel: 'Deze opmerking is buitengewoon serieus, want dit gaat tot de kern van wat we hier vragen. En daarom wil ik ook heel precies weten welke cijfers ik krijg. Vergeef me dat ik een beetje precies ben. Dat is omdat ik statisticus ben, en het echt wil weten.' Van Dissel belooft hem die informatie nog voor het debat toe te sturen. Daarin lees ik met betrekking tot ziekenhuisopnames in oktober 2021 dat 44 procent volledig en 1 procent deels gevaccineerd. 55 procent is niet gevaccineerd.

Cijfers als marketingtool

Waarom Van Dissel juist met die taartdiagrammen zo vaag bleef, laat zich raden. Dat was om te verhullen dat de werkelijke cijfers niet overeenkomen met de cijfers die de laatste weken breed de media rondgebazuind zijn, waarop ook Kuipers zich baseerde.

Vergeet ook niet dat Kuipers eerder deze week met minister De Jonge een afspraak heeft gemaakt over 1350 ic-bedden voor de komende tijd. Die gegevens over de verhouding gevaccineerden en niet-gevaccineerden hadden minder met waarheid en meer met het verkopen van de gewenste boodschap van doen. Het was vooral van belang om aan te tonen dat vaccineren loont. De cijfers moesten zich maar aan die boodschap aanpassen. Cijfers als marketingtool, noemde ik dat vorige keer.

Nu eens Van der Staaij

In het plenaire debat herhaalt Omtzigt zijn vraag: 'Ik zou heel graag willen weten waarom er 80-20 genoemd is, terwijl het 55-45 is. Dat maakt enorm veel uit. Er zijn nog steeds meer ongevaccineerden dan gevaccineerden in het ziekenhuis, maar de kans is wel veel lager.'

Uiteindelijk is het niet Omtzigt zelf, maar Kees van der Staaij van de SGP die deze vraag stelt. Het antwoord van Hugo de Jonge gaat over cijfers die over de maanden heen veranderen omdat steeds meer mensen gevaccineerd raken. Als er niet veel gevaccineerden zijn, dan belanden ook niet veel gevaccineerden met corona in het ziekenhuis.

Maar dat betekent dat men afgelopen maand de actuele gegevens heeft achtergehouden, en achterhaalde gegevens juist heeft rondgebazuind, omdat die beter uitkwamen. Van der Staaij noemt het 'een ingewikkeld verhaal om te communiceren met de samenleving als je de ene week zegt: Het vaccin werkt, kijk maar, de meerderheid die nu in het ziekenhuis ligt is ongevaccineerd. Een tijdje later liggen er meer gevaccineerden in het ziekenhuis. (…) Moet je dan weer uitleggen dat dit niet betekent dat het vaccin niet werkt. (…) kun je niet beter eenduidig vanuit betrouwbare cijfers communiceren?'

Dat de cijfers in België anders zijn, heeft er dus alles mee te maken dat men daar tenminste nog probeert mensen tot vaccinatie over te halen op basis van betrouwbare cijfers, en niet op basis van cijfers die zo mooi bij de boodschap passen. Eerlijk duurt het langst, schijnt een Belgisch spreekwoord te zijn.